

Inhoudsopgave

Voorwoord	i
Lektion 1	1
Het Duitse alfabet en uitspraak	1
Lektion 2	2
Woordenschat	2
Zelfstandig naamwoord en lidwoord.....	2
Persoonlijke voornaamwoorden als onderwerp	3
Het werkwoord sein (zijn).....	4
Oefeningen.....	4
Lektion 3	6
Woordenschat	6
De tegenwoordige tijd	6
Woordvolgorde in de bevestigende zin	7
Woordvolgorde van een vraag.....	8
Oefeningen.....	9
Lektion 4	11
Woordenschat	11
Meervoud vormen	11
Naamvallen: nominativus (1) and accusativus (4)	12
Oefeningen.....	14
Lektion 5	16
Woordenschat	16
Voorzetsels met vierde naamval	16
Persoonlijke voornaamwoord in de vierde naamval	17
Het onregelmatig werkwoord haben (hebben).....	17
Oefeningen.....	18
Lektion 6	19
Woordenschat	19
Werkwoorden met een klinkerwissel.....	19
Bezittelijke voornaamwoorden	20
Onregelmatige werkwoorden	21
Oefeningen.....	21
Lektion 7	23
Woordenschat	23
Ontkenning	23
Kennen of wissen?.....	24
Het woordje "gern" en algemene uitdrukkingen	24
Oefeningen.....	25
Lektion 8: Wiederholung	27
Woordenschat	27
Oefeningen.....	27
Lektion 9	30

Woordenschat	30
Getallen en tellen	30
Rangtelwoorden	31
Oefeningen	31
Lektion 10	34
Woordenschat	34
Modale werkwoorden	34
Werkwoorden met een voorzetsel	35
Oefeningen	36
Lektion 11	38
Woordenschat	38
De derde naamval	38
De lidwoorden van de derde naamval	38
Werkwoorden met zowel lijdend als meewerkend voorwerp	39
Voorbeelden	39
Oefeningen	40
Lektion 12	42
Woordenschat	42
Voornaamwoorden bij de derde naamval	42
Voorzetsels	43
Bijzin met infinitief	43
Oefeningen	44
Lektion 13	47
Woordenschat	47
De tijd en de klok	47
De gebiedende wijs	48
Oefeningen	50
Lektion 14	52
Woordenschat	52
Het vraagwoord 'wie'	52
Werkwoorden met een derde naamval	53
De onvoltooid verleden tijd	53
Oefeningen	53
Lektion 15	55
Woordenschat	55
Het vraagwoord 'waar'	55
Voorzetsels derde + vierde naamval	56
Oefeningen	57
Lektion 16: Wiederholung	59
Woordenschat	59
Oefeningen	59
Lektion 17	62
Woordenschat	62
Vaste locatie of beweging naar	62
"der" aanwijzende voornaamwoorden	63

Nevenschikkende voegwoorden	63
Oefeningen.....	64
Lektion 18.....	66
Woordenschat	66
Onderschikkingen.....	66
De tweede naamval.....	67
Oefeningen.....	68
Lektion 19.....	70
Woordenschat	70
Bijvoeglijke naamwoorden.....	70
Oefeningen.....	71
Lektion 20.....	73
Woordenschat	73
Voltooid verleden tijd	73
Vorming van het voltooid deelwoord	74
Haben of sein?	74
Oefeningen.....	75
Lektion 21.....	77
Woordenschat	77
Onvoltooid verleden tijd (vervolg)	77
Modale werkwoorden in de imperfect.....	78
Oefeningen.....	79
Lektion 22.....	81
Woordenschat	81
Wederkerende werkwoorden.....	81
Wederkerige werkwoorden.....	82
De vergrotende en overtreffende trap	82
Oefeningen.....	83
Lektion 23.....	85
Woordenschat	85
Samentrekkingen met da- en wo-.....	85
Wenn, wann of als?	86
Betrekkelijke bijzinnen	86
Oefeningen.....	87
Lektion 24: Wiederholung.....	90
Woordenschat	90
Oefeningen.....	91
Lektion 25.....	94
Woordenschat	94
De toekomstige tijd.....	94
Passive rede	95
Oefeningen.....	96
Antwoorden op de oefeningen.....	99

Lektion 1

Het Duitse alfabet en uitspraak

Medeklinkers

We beginnen dit boek met een kort hoofdstuk over de uitspraak van het Duits. De uitspraak van het Duits verschilt nogal per regio waar Duits wordt gesproken. Hier geven we de algemene regels. Tip: Op de website www.lesexpres.nl/duits vind je de inhoud van deze lessen terug en kun je ook de uitspraak van de woorden beluisteren door er op te klikken. We behandelen hier met name in het kort de medeklinkers die wat betreft de uitspraak afwijken van het Nederlands:

- De **s**, indien voor een klinker, wordt uitgesproken als de **z** in **zebra**, niet als de harde **s** in **sap**.
- De **v** wordt uitgesproken als de **f** in **fiets**, niet als de **v** in **vader**.
- De **w** wordt uitgesproken als de **v** in **vader**, niet als de **w** in **water**.
- De **y**, indien aan het begin of eind van een woord, wordt hetzelfde uitgesproken als in het Nederlands. Als de **y** midden in een woord staat, varieert de uitspraak. Vaak vergelijkbaar met de duitse **ü**, zie onder.
- De **z** wordt uitgesproken als de Nederlandse **t**, direct gevolgd door een **s**, een **ts** geluid dus
- Het Duitse alfabet kent het speciale teken **ß**, de zogenaamde **Ringel-s**, die wordt uitgesproken als een scherpe **s**, zoals bijvoorbeeld in het Nederlandse 'sap'

Klinkers

In aanvulling op de klinkers **a**, **e**, **i**, **o**, en **u**, die we ook in het Nederlands kennen, heeft het Duitse alfabet drie zogenaamde **umlaut** klinkers, te weten **ä**, **ö** en **ü**.

uitspraak van de klinkers

a	als in man of als in maan	u	als in schoen
e	als in bed of als in feest	ä	als in been
i	als in zit , of als in fiets	ö	als in keuken
o	als in bot , of als in boot	ü	als in buurt

Combinaties van klinkers en medeklinkers

Onderstaand een aantal veel voorkomende combinaties van klinkers en medeklinkers:

- **ei** als het Nederlandse **ai**
- **ie** zelfde als in het Nederlands
- **eu** als in het Nederlandse **hoi**
- **äu** idem, als in het Nederlandse **hoi**
- **au** als in het Nederlandse **mais**
- **ch** een zachte g, zachter dan het Nederlands
- **sch** als een **sj**
- **qu** als de combinatie **kw**

Lektion 2

Woordenschat

die Frau	de vrouw	die Stadt	de stad	das Tal	het dal
der Junge	de jongen	das Fenster	het raam	die Arbeiterin	de werker (vrouwelijk)
guten Tag	goedendag	die Schule	de school	der Arbeitgeber	de werkgever (mannelijk)
bitte schön	alsjeblieft (als je iets geeft)	die Banane	de banaan	der Schalter	de balie
der Stuhl	de stoel	der Tierpark	de dierentuin	das Kaufhaus	het warenhuis
schlecht	slecht	der Bahnhof	het station	der Stamm	de stam
das Kind	het kind	der Kleiderschrank	de kledingkast	die Höhle	de grot
das Mädchen	het meisje	der Fensterahmen	het raamkozijn	das Büro	het kantoor
kaputt	kapot	der Rechner	de computer	die Arbeitgeberin	de werkgever (vrouwelijk)
bitte	alsjeblieft (als je iets vraagt)	die Birne	de peer	der Blumenhändler	de bloemist (mannelijk)
die Tür	de deur	die Nachricht	het bericht	der Laden	de winkel
das Haus	het huis	der Esstisch	de eettafel	die Hecke	de heg
hallo	hallo	Ich heiße ...	Ik heet ...	die Fabrik	de fabriek
danke schön	bedankt	das Ei	het ei	der Arbeitnehmer	de werknemer (mannelijk)
schön	mooi	die Zitrone	de citroen	der Beruf	het beroep
klein	klein	die Flasche	de fles	die Blumenhändlerin	de bloemist (vrouwelijk)
der Mann	de man	das Bücherregal	de boekenkast	die Abteilung	de afdeling
zu Hause	thuis	die Küche	de keuken	der Berg	de berg
guten Morgen	goedemorgen	der Apfel	de appel	der Arbeiter	de werker (mannelijk)
auf Wiedersehen	tot ziens	das Huhn	de kip		
der Tisch	de tafel	das Glas	het glas		
die Arbeitnehmerin	de werknemer (vrouwelijk)	fleißig	vlijtig		
		die Blume	de bloem		

Zelfstandig naamwoord en lidwoord

Een *zelfstandig naamwoord* is een aanduiding van een persoon, plaats, ding, idee en kan abstract zijn of concreet. Alle talen, dus ook het Duits, maken gebruik van zelfstandige naamwoorden. Voorbeelden in het Nederlands zijn 'huis', 'hond' (concrete dingen) maar ook 'huwelijk', 'bankrekening' (abstracte dingen). In het algemeen herken je ze doordat de *lidwoorden* 'de', 'het' of 'een' er voor staan, of er voor gezet kunnen worden.

Zowel in het Nederlands als in het Duits, zijn er *bepaalde* en *onbepaalde* lidwoorden. Een *bepaald* lidwoord ('de' of 'het') gebruik je om een specifiek ding aan te wijzen: 'de hond', 'het huis'. Het *onbepaald* lidwoord 'een' gebruik je om iets in het algemeen aan te wijzen: 'een hond', 'een huis'.

Het Duits kent veel lidwoorden, afhankelijk van de functie van een zelfstandig naamwoord in een zin. We beginnen met de eenvoudige *bepaalde* lidwoorden **der**, **die** en **das**. Het lidwoord **der** gebruik je voor mannelijke woorden, het lidwoord **die** gebruik je voor vrouwelijke woorden en het lidwoord **das** gebruik je voor onzijdige woorden. Helaas zul je in veel gevallen uit je hoofd moeten leren of een zelfstandig naamwoord in het Duits mannelijk, vrouwelijk of onzijdig is. Voor zelfstandige naamwoorden in het meervoud gebruik je **die**.

De *onbepaalde* lidwoorden die we in deze les leren zijn **ein** (voor mannelijke en onzijdige woorden) en **eine** voor vrouwelijke woorden. Het onbepaald lidwoord wordt, net als in het Nederlands, niet voor het meervoud gebruikt: 'een honden' bestaat niet in het Nederlands, en ook niet in het Duits.

lidwoorden	mannelijk	vrouwelijk	onzijdig
onbepaald	ein Hund (een hond)	eine Frau (een vrouw)	ein Haus (een huis)
	ein Mann (een man)	eine Katze (een kat)	ein Kind (een kind)
	ein Wagen (een auto)	eine Blume (een bloem)	ein Glas (een glas)
	ein Kuchen (een koek)	eine Woche (een week)	ein Ei (een ei)
bepaald	der Hund (de hond)	die Frau (de vrouw)	das Haus (het huis)
	der Mann (de man)	die Katze (de kat)	das Kind (het kind)
	der Wagen (de auto)	die Blume (de bloem)	das Glas (het glas)
	der Kuchen (de koek)	die Woche (de week)	das Ei (het ei)

In de komende lessen zullen we aandacht besteden aan het belang van het *geslacht* oftewel of een woord mannelijk, vrouwelijk of onzijdig is. Let op dat alle zelfstandige naamwoorden in het Duits met een hoofdletter worden geschreven, onafhankelijk of ze aan het begin van een zin staan of ergens midden in een zin.

Persoonlijke voornaamwoorden als onderwerp

Een *persoonlijk voornaamwoord* wordt gebruikt ter vervanging van een persoon of zelfstandig naamwoord. De woorden 'ik', 'jij', 'hij', 'wij', 'jullie', 'zij' zijn voorbeelden van persoonlijke voornaamwoorden, die worden gebruikt ter vervanging van een persoon of zelfstandig naamwoord dat in de zin als *onderwerp* wordt gebruikt. Bijvoorbeeld, in de zin 'De hond houdt van mensen.' kan ik 'de hond' vervangen door 'hij': 'Hij houdt van mensen.'

Het zelfstandig naamwoord 'mensen' kan ik in bovenstaande zin niet zomaar vervangen door de genoemde persoonlijke voornaamwoorden, want 'mensen' is in de zin 'Hij houdt van mensen.' niet het onderwerp van de zin. Je zou dan iets krijgen als: 'De hond houdt van zij.', en dat is natuurlijk niet correct. Daarover in latere lessen meer.

persoonlijk voornaamwoord als onderwerp		
eerste persoon, enkelvoud	ich	ik
tweede persoon, enkelvoud	du, Sie	jij, U
derde persoon, enkelvoud	er, sie, es	hij, zij, het
eerste persoon, meervoud	wir	wij
tweede persoon, meervoud	ihr, Sie	jullie, U
derde persoon, meervoud	sie	zij

Wanneer persoonlijke voornaamwoorden een zelfstandig naamwoord in een zin vervangen, dan nemen zij het *geslacht* (mannelijk, vrouwelijk, onzijdig) en het *getal* (enkelvoud, meervoud) over van het zelfstandig naamwoord dat ze vervangen. Neem bijvoorbeeld de zin **Die Stadt ist klein** (De stad is klein). Als we **Die Stadt** willen vervangen (vrouwelijk, enkelvoud) dan wordt de zin: **Sie ist klein**.

Het persoonlijk voornaamwoord *Sie* (de beleefheidsvorm U) begint altijd met een hoofdletter.

Het werkwoord sein (zijn)

In de meeste talen is het werkwoord 'zijn' een onregelmatig werkwoord. Dit houdt in dat er geen regels zijn voor het vervoegen in de vormen 'ik ben', 'jij bent', et cetera. Het Duits is in dit opzicht geen uitzondering. Je zult de vervoegingen van **sein** uit je hoofd moeten leren:

het werkwoord sein (zijn)		
ich	bin	ik ben
du	bist	jij bent
er, sie, es	ist	hij, zij, het is
wir	sind	wij zijn
ihr	seid	jullie zijn
sie, Sie	sind	zij zijn, U bent

De formele 'U' vorm wordt dus vertaald als de derde persoon meervoud 'zij' **Sie sind**. Deze vorm is zowel te gebruiken als je één persoon aanspreekt of als je meerdere personen aanspreekt.

Oefeningen

2.1. bepaald lidwoord

Zet in een vorm met bepaald lidwoord:

1. ein Kind	4. ein Tisch	7. ein Haus
2. ein Junge	5. ein Mädchen	8. ein Ei
3. eine Frau	6. eine Frau	9. ein Kleiderschrank

2.2. het werkwoord zijn

Vertaal het werkwoord 'zijn':

1. ik ben	6. U bent
2. zij is	7. wij zijn
3. zij zijn	8. hij is
4. jij bent	9. jullie zijn
5. het is	

2.3. vul het woord in

Vul een woord in (kies uit **der, die, das, ein, eine, bin, bist, ist, sind**):

1. ... Mädchen ist in der Station.
2. ... Blume ist schön.
3. Ich bin ... Mann.
4. Ich ... zu Hause.
5. ... Stadt ist groß.
6. Du ... eine Frau.
7. Er ... ein Kind.
8. Wir ... im Zimmer.
9. ... Apfel ist rot.

2.4. vertaal in het Nederlands

Vertaal:

1. Ein Ei, bitte.
2. Das Mädchen ist schön.
3. Bitte schön. Ein Ei.
4. Sie sind klein. (vertaal met 'U')
5. Sie sind eine Frau.
6. Sie sind zu Hause.
7. Der Computer ist kaputt.
8. Ihr seid zu Hause.
9. Hallo, ich heie Marie.
10. Sie sind fleiig. (vertaal met 'zij')

2.5. vertaal in het Duits

Vertaal:

1. Ik ben een man.
2. Het kind is thuis.
3. U bent een vrouw.
4. De jongen is thuis.
5. Alsjeblieft, een stoel.
6. Zij is een vrouw.
7. Hallo, mijn naam is Willem.
8. Hij is een kind.
9. Het ei is klein.

Lektion 3

Woordenschat

spielen	spelen	drinnen	binnen	das Leder	leer
der Student	de student (mannelijk)	Ich komme aus ...	Ik kom uit ...	immer	altijd
die Nachbarschaft	de buurt	das Möbelstück	het meubelstuk	die Untertasse	de schotel
draußen	buiten	stellen	zetten	der Kessel	de ketel
fragen	vragen	reden	praten	der Ober	de ober
das Sofa	de bank (om op te zitten)	reich	rijk	jetzt	nu
kaufen	kopen	der Schmutz	het vuil	sehr	zeer
die Studentin	de student (vrouwelijk)	bald	snel	der Schrank	de kast
das Wohnzimmer	de woonkamer	sitzen	zitten	mieten	huren
verkaufen	verkopen	stehen	staan	die Mikrowelle	de magnetron
die Heizung	de verwarming	der Aschenbecher	de asbak	nicht	niet
der Sessel	de ligstoel	putzen	schoonmaken	der Teller	het bord
arbeiten	werken	die Perle	de parel	die Schüssel	de schaal
wohnen	wonen	Wie geht es dir?	Hoe gaat het met jou?	scharf	scherp
der Teppich	het tapijt	heißen	heten	rostfrei	roestvrij
die Dusche	de douche	Deutschland	Duitsland	weinen	huilen
gehen	gaan	der Handschuh	de handschoen	der Schal	de sjaal
der Herd	de haard	der Gürtel	de gordel	der Löffel	de lepel
freistehend	vrijstaand	finden	vinden	die Serviette	het servet
kommen	komen	Wie geht es Ihnen?	Hoe gaat het met U?	das Bier	het bier
der Fluss	de rivier	arm	arm	oft	vaak
				die Mülltonne	de vuilnis-emmer
				der Stiefel	de laars

De tegenwoordige tijd

De basisvorm van een werkwoord noem je *infinitief* (voorbeeld: **sein**, 'zijn'). Bij regelmatige werkwoorden eindigt zo'n infinitief in het Nederlands altijd op -en. (werken, lopen, fietsen, et cetera). In het Duits eindigt de infinitief van regelmatige werkwoorden op -en of -n.

Als je een werkwoord gaat vervoegen, dan moet je eerst de *stam* van het werkwoord bepalen. Daar plak je dan vervolgens weer uitgangen aan vast. De stam bepaal je in het Nederlands door -en van het werkwoord af te halen (bijv: werk, loop, fiets) en er dan uitgangen aan vast te plakken: 'ik werk', 'jij werkt', 'wij werken', et cetera. In het Duits gaat dit vergelijkbaar. Je haalt eerst de -en of -n van de infinitief af. Wat je overhoudt is de stam, waar je vervolgens weer uitgangen aan vast plakt.

Veel Duitse werkwoorden zijn regelmatig, dat wil zeggen, je kunt ze volgens een vast patroon vervoegen.

kommen (komen)		
1ste persoon enkelvoud	ich	komm e
2de persoon enkelvoud	du	komm st
3de persoon enkelvoud	er, sie, es	komm t
1ste persoon meervoud	wir	komm en
2de persoon meervoud	ihr	komm t
3de persoon meervoud	sie, Sie	komm en

Het kan zijn dat een stam eindigt op een **d** of een **t**. Bijvoorbeeld bij het werkwoord **arbeiten** (werken). Hier eindigt de stam **arbeit** op een **t**. Een ander voorbeeld is **finden** (vinden), waarbij de stam eindigt op een **d**. Deze werkwoorden krijgen een extra **-e** tussen de stam en de vervoegingen **-st** en **-t**. Dus, 'hij vindt' wordt **er findet** en 'jij werkt' wordt **du arbeitest**.

Als een stam eindigt op een **ß, s, of z**, dan is het voldoende om een **-t** toe voegen bij de 2de persoon enkelvoud. Neem als voorbeeld het werkwoord **reisen** (reizen). De vervoeging is hier dus **du reist** en *niet* **du reisst**.

Woordvolgorde in de bevestigende zin

Voordat we in deze les uitleggen hoe je in het Duits zinnen kunt maken door woorden te combineren, beginnen we met een stukje basiskennis 'redkundig ontleden'. Als het goed is heb je dit op de basisschool geleerd, maar een beetje herhaling kan natuurlijk geen kwaad. We nemen als voorbeeld de zin:

'De man heeft gisteren het boek aan de leraar gegeven'

Onderstaand een overzicht van de belangrijkste onderdelen van deze zin en de manier waarop je erachter komt hoe zo'n onderdeel van de zin heet.

- *het gezegde (GEZ)* - de verzameling werkwoorden in de zin. In het voorbeeld: 'heeft gegeven'
- *het onderwerp (OND)* - stel jezelf de vraag 'Wie of wat heeft gegeven?' Antwoord: 'de man'
- *het lijdend voorwerp (LV)* - stel jezelf de vraag 'Wie of wat heeft de man gegeven?' Antwoord: 'het boek'
- *het meewerkend voorwerp (MV)* - stel jezelf de vraag 'Aan wie of wat heeft de man het boek gegeven?' Antwoord: 'aan de leraar'
- *de bijwoordelijke bepaling (BP)* - overige woorden die een tijd of plaats aanduiden. In dit voorbeeld: 'gisteren'

Deze onderdelen kunnen in verschillende volgorden correcte zinnen vormen. De zinnen 'De man heeft gisteren een boek gekocht' en 'Gisteren heeft de man een boek gekocht' hebben een verschillende woordvolgorde, maar betekenen hetzelfde. Dit geldt ook in het Duits.

In het Duits wordt gebruik gemaakt van zgn. *naamvallen* waarmee benadrukt kan worden of iets een onderwerp, lijdend voorwerp of meewerkend voorwerp in een zin is. We zullen daar later uitgebreid op terugkomen. Wat belangrijk is om te weten, is dat een bepaald onderdeel van een zin, bijvoorbeeld *lijdend voorwerp* of *onderwerp* in het Duits ook nog eens een bijzondere vervoeging krijgt, waardoor je nog makkelijk kunt ontdekken of iets een lijdend voorwerp of onderwerp is in een zin. Hierover later meer.

Mede hierdoor kan je in het Duits veel verschillende woordvolgordes in een zin gebruiken. De zin begint met het onderdeel waar je de meeste nadruk op wil leggen. Het werkwoord is altijd het tweede onderdeel van een zin. Hier wat voorbeelden:

- **Der Hund ist klein.** - De hond is klein.
- **Montags gehe ich immer einkaufen.** - Op maandagen ga ik altijd shoppen.
- **Deutsch lernt er.** - Duits leert hij.

Woordvolgorde van een vraag

Er zijn twee soorten vragen: 1) het soort vraag dat je met 'ja' of 'nee' kunt beantwoorden en 2) het soort vraag dat je op een andere manier moet beantwoorden. Bij een 'ja/nee' vraag begint de vraag, net als in het Nederlands, met een werkwoord:

- **Sprechen Sie Deutsch?** - Spreekt U Duits?
- **Kommst du heute Nachmittag?** - Kom je deze middag?
- **Schreibt er gern?** - Schrijft hij graag?

Bij het tweede soort vragen, die niet met 'ja' of 'nee' zijn te beantwoorden begint de zin gewoonlijk met een *vragend voornaamwoord*. Vragende voornaamwoorden zijn woorden als 'wie', 'wat', 'wanneer', et cetera:

- **Wer ist sie?** - Wie is zij?
- **Was ist das?** - Wat is dat?
- **Wann findet die Party statt?** - Wanneer vindt het feest plaats?
- **Wo kommen Sie her?** - Waar komt U vandaan?
- **Warum weinst du?** - Waarom huil je?
- **Wie findest du die Stadt?** - Hoe vind je de stad?

Oefeningen

3.1. werkwoord vervoegen standaard

Vervoeg het werkwoord:

1. **gehen**: jij gaat
2. **gehen** wij gaan
3. **spielen** jij speelt
4. **kaufen** wij kopen
5. **gehen**: hij gaat
6. **gehen** jullie gaan
7. **spielen** hij speelt
8. **kaufen** jullie kopen
9. **gehen** zij gaat
10. **gehen** zij gaan
11. **kaufen** zij kopen
12. **spielen** = zij spelen
13. **gehen**: ik ga
14. **gehen** het gaat
15. **kommen** ik kom
16. **wohnen** het woont
17. **kommen** U komt

3.2. werkwoord -d -t vervoegen

Vervoeg het werkwoord:

1. **arbeiten** ik werk
2. **reden** het spreekt
3. **finden** ik vind
4. **reden** het spreekt
5. **reden** U spreekt
6. **arbeiten** jij werkt
7. **arbeiten** wij werken
8. **finden** jij vindt
9. **reden** wij spreken
10. **arbeiten** hij werkt
11. **arbeiten** jullie werken
12. **finden** hij vindt
13. **reden** jullie spreken
14. **arbeiten** zij werkt
15. **arbeiten** U werkt
16. **reden** zij spreekt
17. **reden** zij spreken

3.3. werkwoord -s -z -ß vervoegen

Vervoeg het werkwoord:

1. **reisen** zij reist
2. **reisen** zij reizen
3. **sitzen** zij zit
4. **sitzen** zij zitten
5. **heißen** U heet
6. **reisen** ik reis
7. **reisen** het reist
8. **tanzen** ik dans
9. **sitzen** het zit
10. **sitzen** U zit
11. **reisen** jij reist
12. **reisen** wij reizen
13. **tanzen** jij danst
14. **sitzen** wij zitten
15. **heißen** jij heet
16. **reisen** hij reist
17. **reisen** jullie reizen
18. **sitzen** jij zit
19. **sitzen** jullie zitten
20. **heißen** jullie heten

3.4. vertaal in het Nederlands

Vertaal:

1. Wo ist der Sessel?
2. Einen Brief kriegt die Frau.
3. Wer ist der Ober?
4. Warum weint die Frau?
5. Die studenten lesen ein Buch.
6. Was ist ein Sofa?
7. Wie geht es dir?
8. Ein Buch lesen die Studenten.
9. Wann kommt er?
10. Der Ober bringt das Bier.

3.5. vertaal in het Duits

Vertaal:

1. Is jouw naam Natalie?
2. Is de student arm?
3. Bent u rijk?
4. Jij woont in Berlijn.
5. Woont hij in Duitsland?
6. Hij verkoopt het Bier.
7. Komt de ober snel?
8. Komen jullie uit Berlijn?
9. Ik kom uit München.

Lektion 10

Woordenschat

abholen	afhalen	vorbeikommen	voorbijkomen	rutschen	glijden
aufwachen	wakker worden	heute Abend	vanavond	die Reifenpanne	de lekke band
mitnehmen	meenemen	bügeln	strijken	der	de
fernsehen	televisie kijken	viel	veel	Schraubenzieher	schroevendraaier
man	men	praktisch	gemakkelijk	die Geldstrafe	de bekeuring
mitkommen	meekomen	der Zweck	het doel	rechts	rechts
aufhören	ophouden	treffen	ontmoeten	der Druck	de druk
einkaufen	winkelen	heute	vanmiddag	das Benzin	de benzine
mitbringen	meebrengen	Nachmittag		das	dat
ausgehen	uitgaan	Staub saugen	stofzuigen	die Richtung	de richting
anfangen	beginnen	wenig	weinig	verboten	verboden
aufräumen	schoonmaken	die Bremse	de rem	der Kofferraum	de bagageruimte
einladen	uitnodigen	kochen	koken	der Brennstoff	de brandstof
vorhaben	voornemens zijn	das Zimmer	de kamer	das Wasser	het water
kennenlernen	leren kennen	der	de	kontrollieren	controleren
anrufen	opbellen	Polizeibeamte	politieagent	der Autofahrer	de automobilist
aufstehen	opstaan	die	de snelheid	der	het reservewiel
einschlafen	in slaap vallen	Geschwindigkeit		Reservereifen	
zurückkommen	terugkomen	bremsen	remmen	die Tankstelle	het benzinstation
etwas	iets	heute	vandaag	schwimmen	zwellen
		waschen	wassen	links	links
		der	het rijbewijs		
		Führerschein			
		enorm	enorm		

Modale werkwoorden

Modale werkwoorden zijn werkwoorden die een subjectieve verhouding of beoordeling (modaliteit) van de spreker/schrijver uitdrukken ten aanzien van datgene wat wordt beschreven. Voorbeelden van modale werkwoorden zijn 'willen', 'kunnen', 'moeten' en 'mogen', in zinnen als: 'ik wil morgen komen', 'hij moet naar de dokter'.

Onderstaand de modale werkwoorden in het Duits. Let op dat met uitzondering van **sollen** alle werkwoorden een klinkerverandering hebben.

dürfen (mogen)

ich darf	wir dürfen
du darfst	ihr dürft
er, sie, es darf	sie, Sie dürfen

können (kunnen)

ich kann	wir können
du kannst	ihr könnt
er, sie, es kann	sie, Sie können

mögen (houden van)

ich mag	wir mögen
du magst	ihr mögt
er, sie, es mag	sie, Sie mögen

müssen (moeten)

ich muss	wir müssen
du musst	ihr müsst
er, sie, es muss	sie, Sie müssen

sollen (moeten)

ich soll	wir sollen
du sollst	ihr sollt
er, sie, es soll	sie, Sie sollen

wollen (willen)

ich will	wir wollen
du willst	ihr wollt
er, sie, es will	sie, Sie wollen

Een ander veel voorkomend gebruik van een modaal werkwoord is de *subjunctieve vorm* van het werkwoord **mögen**. Subjunctief is een speciale modaliteit die wensen en hypothetische situaties uitdrukt.

möchten (wensen, graag willen)

ich möchte	wir möchten
du möchtest	ihr möchtet
er, sie, es möchte	sie, Sie möchten

Het modale werkwoord staat op de tweede plaats in een zin, net als elk ander werkwoord. Een tweede werkwoord, waar het modale werkwoord betrekking op heeft, komt aan het eind van de zin:

- **Ich möchte Karten spielen.** - Ik wil graag kaartspelen.
- **Sie müssen später nach Hause gehen.** - Zij moeten later naar huis gaan.

In veel gevallen is het mogelijk om het tweede werkwoord weg te laten, omdat de actie toch wel begrepen wordt vanuit de context. Als we het vorige voorbeeld weer gebruiken, zou de spreker ook eenvoudigweg kunnen zeggen: **Sie müssen später nach Hause.**

Werkwoorden met een voorzetsel

Je herinnert je mogelijk nog het werkwoord **einkaufen** (shoppen, inkopen doen) uit de vorige les. Dit werkwoord behoort tot een bijzondere groep van werkwoorden die bestaan uit een voorzetsel en een werkwoord. In het werkwoord **einschlafen** is het hoofdwkwoord **schlafen** (slapen) en duidt het voorzetsel **ein** aan dat het hier gaat om het 'in slaap vallen'.

Deze werkwoorden hebben een speciale manier van vervoegen. Het hoofdwkwoord wordt vervoegd en het voorzetsel wordt van het werkwoord afgehaald en aan het eind van een zin geplaatst:

- **Sie kauft gern ein.** - Ze houdt van shoppen.
- **Ich stehe um 6 Uhr auf.** - Ik sta om 6 uur op.
- **Er nimmt die Tasche mit.** - Hij neemt de tas mee.
- **Sie gucken fernsehen.** - Zij kijken televisie.

Als de werkwoorden worden gebruikt in combinatie met een andere werkwoord, dan wordt het werkwoord niet losgemaakt van het voorzetsel.

- **Sie geht gern einkaufen.** - Ze gaat graag shoppen.
- **Ich muss um 6 Uhr aufstehen.** - Ik moet om 6 uur opstaan.
- **Er will die Tasche mitnehmen.** - Hij wil de tas meenemen.
- **Sie sollen Fernsehen.** - Je moet televisie kijken.

Oefeningen

10.1. dürfen en können

Vervog het werkwoord:

1. zij kunnen	7. U mag	13. U kunt
2. jullie kunnen	8. zij mag	14. wij mogen
3. wij kunnen	9. jullie mogen	15. het kan
4. het mag	10. ik mag	16. zij kan
5. zij mogen	11. jij kan	17. ik kan
6. hij kan	12. hij mag	18. jij mag

10.2. mögen en müssen

Vervog het werkwoord:

1. ik hou van	9. zij moet
2. jij moet	10. jullie houden van
3. U houdt van	11. wij moeten
4. wij houden van	12. zij houden van
5. hij moet	13. hij houdt van
6. zij houdt van	14. U moet
7. ik moet	15. zij moeten
8. jij houdt van	16. jullie moeten

10.3. wollen en sollen

Vevoeg het werkwoord:

1. zij wil	7. hij wil	13. wij willen
2. jullie willen	8. zij moeten	14. het moet
3. zij moet	9. ik wil	15. zij moeten
4. jullie moeten	10. jij moet	16. het wil
5. hij moet	11. ik moet	17. zij willen
6. U wilt	12. jij wil	

10.4. möchten

Vervoeg het werkwoord:

1. wij zouden graag	6. hij zou graag
2. het zou graag	7. U zou graag
3. zij zouden graag	8. ik zou graag
4. zij zou graag	9. jij zou graag
5. jullie zouden graag	

10.5. vertaal in het Nederlands

Vertaal:

1. Du siehst gern fern.
2. Nimmt das Mädchen das Buch mit?
3. Ich hole dich heute ab.
4. Geht er heute Abend aus?
5. Ich lerne den Mann kennen.
6. Wir räumen das Zimmer auf.
7. Wann schlafen sie ein?
8. Ihr bringt den Hund mit.
9. Lädet sie deinen Bruder ein?

10.6. vertaal in het Duits

Vertaal:

1. Mogen jullie vrienden meebrengen?
2. Wanneer zou je graag uitgaan?
3. Je kunt hier shoppen.
4. Mogen we televisie kijken?
5. Ik moet de hond meenemen.
6. Hij komt vandaag langs.
7. Wanneer zullen we afspreken?
8. We zouden eerder moeten opstaan.
9. Zij wil jou opbellen.
10. Zal ik je ophalen?

Lektion 19

Woordenschat

rot	rood	kalt	koud	der Keks	het koekje
braun	bruin	unbequem	oncomfortabel	der Lehrer	de leraar
klein	klein	stark	sterk	die Schnecke	de slak
freundlich	vriendelijk	die Suppe	de soep	der Hase	de haas
jung	jong	der Komiker	de komiek	die Sonne	de zon
gelb	geel	warm	warm	die Schildkröte	de schildpad
weiß	wit	gemütlich	gemoedelijk	der Mitarbeiter	de medewerker
gut	goed	scharf	scherp	das Schiff	het schip
faul	lui	das Sofa	de bank	der Bär	de beer
alt	oud	die Hexe	de heks	das Hemd	het hemd
grün	groen	heiß	heet	der Boden	de vloer
schwarz	zwart	lustig	grappig	das Gewissen	het geweten
schlecht	slecht	das Wasser	het water	das Kleid	de jurk
schnell	snel	der Stuhl	de stoel	die Blume	de bloem
tragen	dragen	der Feuerwehmann	de brandweerman	die Backe	de wang
blau	blauw	bequem	comfortabel	der Hund	de hond
groß	groot	böse	boos	der Mensch	de mens
nett	lief	der Kaffee	de koffie	die Katze	de kat
lecker	heerlijk	das Bett	het bed		
gehören	zijn van	das Messer	het mes		
die Pflanze	de plant				
die Rose	de roos				

Bijvoeglijke naamwoorden

Nu je alle naamvallen onder de knie hebt, kunnen we eens gaan kijken naar de vervoeging van *bijvoeglijke naamwoorden* binnen al die naamvallen. Het gaat hier om de bijvoeglijk naamwoorden die direct voor een zelfstandig naamwoord staan. Deze veranderen namelijk mee met de naamval.

Dit is op zich niet moeilijk, maar je moet het allemaal wel uit je hoofd kennen. Elk geslacht en elke naamval kent een specifieke manier waarop het bijvoeglijk naamwoord wordt vervoegd. Alle tabellen hieronder laten de vervoeging zien.

zonder lidwoord

	naamval:	1	2	3	4
mannelijk	luie hond	fauler Hund	faulen Hundes	faulem Hund	faulen Hund
onzijdig	klein huis	kleines Haus	kleinen Hauses	kleinem Haus	kleines Haus
vrouwelijk	mooie vrouw	schöne Frau	schöner Frau	schöner Frau	schöne Frau
meervoud	aardige mensen	nette Leute	netter Leute	netten Leuten	nette Leute

met bepaald lidwoord

naamval:	1	2	3	4
mannelijk	der faule Hund	des faulen Hundes	dem faulen Hund	den faulen Hund
onzijdig	das kleine Haus	des kleinen Hauses	dem kleinen Haus	das kleine Haus
vrouwelijk	die schöne Frau	der schönen Frau	der schönen Frau	die schöne Frau
meervoud	die netten Leute	der netten Leute	den netten Leuten	die netten Leute

met onbepaald lidwoord

naamval:	1	2	3	4
mannelijk	ein fauler Hund	eines faulen Hundes	einem faulen Hund	einen faulen Hund
onzijdig	ein kleines Haus	eines kleinen Hauses	einem kleinen Haus	ein kleines Haus
vrouwelijk	eine schöne Frau	einer schönen Frau	einer schönen Frau	eine schöne Frau
meervoud	keine netten Leute	keiner netten Leute	keinen netten Leuten	keine netten Leute

Wat nu nog overblijft is de boel in de praktijk te brengen! In oefeningen bij lessen 19 en 20 zullen we uitgebreid aandacht besteden aan de bijvoeglijk naamwoorden. Bovendien worden werkwoorden en zelfstandige naamwoorden herhaald.

Oefeningen

19.1. bepaald lidwoord + bijvoeglijk naamwoord

Zet bijvoeglijknaamwoord en zelfstandig naamwoord in de genoemde naamval:

1. rot, die Rose, 1
2. klein, die Schnecken, 1
3. schlecht, das Gewissen, 4
4. faul, der Hund, 4
5. gut, der Mensch, 3
6. stark, der Feuerwehrmann, 1
7. weiß, das Hemd, 2
8. groß, das Schiff, 4
9. gelb, die Sonne, 3
10. schwarz, die Katzen, 2

19.2. onbepaald lidwoord + bijvoeglijk naamwoord

Zet bijvoeglijknaamwoord en zelfstandig naamwoord in de genoemde naamval:

1. scharf, ein Messer, 4
2. nett, ein Mitarbeiter, 3
3. blau, keine Blumen, 3
4. freundlich, ein Lehrer, 2
5. heiß, ein Kaffee, 1
6. grün, eine Pflanze, 2
7. braun, ein Hase, 3
8. böse, eine Hexe, 4
9. unbequem, ein Bett, 1
10. lecker, ein Keks, 1

Antwoorden op de oefeningen

2.1. bepaald lidwoord

1. das Kind	6. die Frau
2. der Junge	7. das Haus
3. die Frau	8. das Ei
4. der Tisch	9. der Kleiderschrank
5. das Mädchen	

2.2. het werkwoord zijn

1. ich bin	4. du bist	7. wir sind
2. sie ist	5. es ist	8. er ist
3. sie sind	6. Sie sind	9. ihr seid

2.3. vul het woord in

1. das	4. bin	7. ist
2. die	5. eine	8. sind
3. ein	6. bist	9. der

2.4. vertaal in het Nederlands

1. Een ei alsjeblijft.	6. Zij zijn thuis
2. Het meisje is mooi.	7. De computer is kapot.
3. Alsjeblijft, een ei.	8. Jullie zijn thuis.
4. U bent klein.	9. Hallo, mijn naam is Marie.
5. U bent een vrouw.	10. zij zijn vlijtig

2.5. vertaal in het Duits

1. Ich bin ein Mann.	6. Sie ist eine Frau.
2. Das Kind ist zu Hause.	7. Hallo, ich heiÙe Wilhelm.
3. Sie sind eine Frau	8. Er ist ein Kind.
4. Der Junge ist zu Hause.	9. Das Ei ist klein.
5. Bitte schön, ein Stuhl.	

3.1. werkwoord vervoegen standaard

1. du gehst	10. sie gehen
2. wir gehen	11. sie kaufen
3. du spielst	12. sie spielen
4. wir kaufen	13. ich gehe
5. er geht	14. es geht
6. ihr geht	15. ich komme

7. er spielt
8. ihr kauft
9. sie geht

16. es wohnt
17. Sie kommen

3.2. werkwoord -d -t vervoegen

1. ich arbeite
2. es redet
3. ich finde
4. es redet
5. Sie reden
6. du arbeitest
7. wir arbeiten
8. du findest
9. wir reden

10. er arbeitet
11. ihr arbeitet
12. er findet
13. ihr redet
14. sie arbeitet
15. Sie arbeiten
16. sie redet
17. sie reden

3.3. werkwoord -s -z -ß vervoegen

1. sie reist
2. sie reisen
3. sie sitzt
4. sie sitzen
5. Sie heißen
6. ich reise
7. es reist
8. ich tanze
9. es sitzt
10. Sie sitzen

11. du reist
12. wir reisen
13. du tanzt
14. wir sitzen
15. du heißt
16. er reist
17. ihr reist
18. du sitzt
19. ihr sitzt
20. ihr heißt

3.4. vertaal in het Nederlands

1. Waar is de ligstoel?
2. De vrouw krijgt een brief.
3. Wie is de ober?
4. Waarom huilt de vrouw?
5. De studenten lezen een boek.
6. Wat is een bank?
7. Hoe gaat het met je?
8. De studenten lezen een boek.
9. Wanneer komt hij?
10. De ober brengt het bier.

3.5. vertaal in het Duits

1. Heißt du Natalie?
6. Er verkauft das Bier.